

Państwowa
Komisja
Wyborcza

Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

INFORMACJE DLA WYBORCY

Kalendarz wyborczy

do dnia 5 września 2015 r. zawiadomienie Państwowej Komisji Wyborczej:

przez organ partii politycznej o utworzeniu komitetu wyborczego,

przez pełnomocnika wyborczego o utworzeniu koalicyjnego komitetu wyborczego lub o utworzeniu komitetu wyborczego wyborców

do dnia 7 września 2015 r. powołanie okręgowych komisji wyborczych

do dnia 15 września 2015 r. do godz. 24:00 zgłaszanie list kandydatów na posłów oraz kandydatów na senatorów w celu zarejestrowania

do dnia 20 września 2015 r. utworzenie obwodów głosowania w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, domach studenckich i zespołach tych domów oraz ustalenie ich granic, siedzib i numerów

do dnia 25 września 2015 r. podanie do wiadomości publicznej informacji o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych, w tym o lokalach obwodowych komisji

wyborczych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także o możliwości głosowania korespondencyjnego i przez pełnomocnika

zgłaszanie przez armatorów wniosków o utworzenie obwodów głosowania na polskich statkach morskich

do dnia 2
października 2015
r. zgłaszanie kandydatów do obwodowych komisji wyborczych przez pełnomocników komitetów wyborczych

do dnia 4
października 2015
r. powołanie przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) obwodowych komisji wyborczych;

podanie do wiadomości publicznej informacji o numerach i granicach obwodów głosowania utworzonych za granicą oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych, w tym o siedzibach obwodowych komisji wyborczych właściwych dla głosowania korespondencyjnego;

sporządzenie spisów wyborców przez gminy

od dnia 4
października 2015
r. składanie przez żołnierzy pełniących zasadniczą lub okresową służbę wojskową oraz pełniących służbę w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych lub odbywających ćwiczenia i przeszkolenie wojskowe, a także ratowników odbywających zasadniczą służbę wojskową w obronie cywilnej poza miejscem stałego zamieszkania oraz policjantów z jednostek skoszarowanych, funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Służby Więziennej pełniących służbę w systemie skoszarowanym, wniosków o dopisanie do wybranego przez nich spisu wyborców sporządzonego dla miejscowości, w której odbywają służbę

do dnia 7
października 2015
r. zgłaszanie konsulowi zamiaru głosowania korespondencyjnego za granicą **)

do dnia 10
października 2015
r. zgłaszanie wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) zamiaru głosowania korespondencyjnego w kraju, w tym przy pomocy nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a

- od dnia 10 października 2015 r. do dnia 23 października 2015 r. do godz. 24:00
- nieodpłatne rozpowszechnianie audycji wyborczych w programach publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych przygotowanych przez komitety wyborcze
- do dnia 15 października 2015 r.
- podanie przez okręgowe komisje wyborcze, w formie obwieszczenia, informacji o zarejestrowanych listach kandydatów na posłów oraz zarejestrowanych kandydatach na senatorów
- do dnia 16 października 2015 r.
- składanie wniosków o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania
- do dnia 20 października 2015 r.
- składanie wniosków o dopisanie do spisu wyborców w wybranym przez siebie obwodzie głosowania;
- składanie przez komitety wyborcze wyborców zrzeszonych w zarejestrowanych organizacjach mniejszości narodowych oświadczeń do Państwowej Komisji Wyborczej o korzystaniu ich list kandydatów na posłów ze zwolnienia z warunku określonego w art. 196 § 1 Kodeksu wyborczego, tj. obowiązku przekroczenia progu wyborczego
- do dnia 22 października 2015 r.
- zgłaszanie przez wyborców przebywających za granicą wniosków o wpisanie do spisu wyborców w obwodach głosowania utworzonych za granicą;
- zgłaszanie przez wyborców przebywających na polskich statkach morskich wniosków o wpisanie do spisów wyborców w obwodach głosowania utworzonych na tych statkach
- w dniu 23 października 2015 r. o godz. 24:00
- zakończenie kampanii wyborczej
- w dniu 25 października 2015 r. godz. 7:00–21:00
- głosowanie

Zaświadczenie o prawie do głosowania.

Wyborca zamierzający głosować w obwodzie głosowania poza miejscem stałego zamieszkania może otrzymać zaświadczenie o prawie do głosowania. Z zaświadczeniem takim można głosować w dowolnym obwodzie głosowania w kraju, za granicą lub na polskim statku morskim.

Wniosek o wydanie zaświadczenia o prawie do głosowania składa się w urzędzie gminy, w której wyborca jest ujęty w spisie wyborców, **najpóźniej do dnia 23 października 2015 r. Może on zostać złożony pisemnie, telefaksem lub w formie elektronicznej.**

Do odbioru zaświadczenia wyborca może upoważnić inną osobę. Wówczas wyborca sporządza wniosek o wydanie zaświadczenia i upoważnienia (może to być jeden dokument), w którym wskazuje swoje imię (imiona) i nazwisko oraz numer PESEL oraz dane osoby upoważnionej do odebrania zaświadczenia.

Wyborca, któremu wydano zaświadczenie o prawie do głosowania zostanie z urzędu skreślony ze spisu wyborców, w którym dotychczas był ujęty.

Należy zwrócić szczególną uwagę, aby nie utracić zaświadczenia o prawie do głosowania. W przypadku jego utraty, niezależnie od przyczyny, nie będzie możliwe otrzymanie kolejnego zaświadczenia, ani wzięcie udziału w głosowaniu w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania.

Głosowanie korespondencyjne

Zamiar głosowania korespondencyjnego powinien być zgłoszony przez wyborcę w urzędzie gminy, w której wpisany jest do rejestru wyborców, **do dnia 12 października 2015 r.**

Zgłoszeń nie należy przysyłać do Państwowej Komisji Wyborczej.

Zgłoszenie może być dokonane ustnie, pisemnie, telefaksem lub w formie elektronicznej (patrz: wzór pomocniczy). Powinno zawierać:

- nazwisko i imię (imiona),
- imię ojca,
- datę urodzenia,
- numer ewidencyjny PESEL,
- oznaczenie wyborów, których dotyczy zgłoszenie,
- wskazanie adresu, na który ma być wysłany pakiet wyborczy albo deklarację osobistego odbioru pakietu wyborczego w urzędzie gminy,
- oświadczenie o wpisaniu wyborcy do rejestru wyborców w danej gminie.

W zgłoszeniu wyborca może zażądać przesłania mu wraz z pakietem wyborczym nakładki na karty do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a.

Wyborca zostanie skreślony ze spisu w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania i ujęty w spisie wyborców w obwodzie głosowania właściwym dla obwodowej komisji wyborczej, wyznaczonej dla celów głosowania korespondencyjnego na terenie gminy, w której stale zamieszkuje.

Wyborca, nie później niż 7 dni przed dniem wyborów, otrzyma z urzędu gminy pakiet wyborczy, który zostanie doręczony **wyłącznie do rąk własnych** wyborcy, po okazaniu dokumentu potwierdzającego tożsamość i pisemnym pokwitowaniu odbioru. Jeżeli wyborca we wniosku zadeklarował osobisty odbiór pakietu wyborczego, pakiet ten we wskazanym terminie (aż do

ostatniego dnia roboczego przed dniem wyborów) będzie możliwy do odebrania w urzędzie gminy (w godzinach pracy urzędu).

Jeżeli wyborca nie może potwierdzić odbioru, doręczający sam stwierdzi datę doręczenia oraz wskaże odbierającego i przyczynę braku jego podpisu.

W przypadku nieobecności wyborcy pod wskazanym adresem doręczający umieści zawiadomienie o terminie powtórnego doręczenia w skrzynce na listy lub gdy nie jest to możliwe, na drzwiach mieszkania. Termin powtórnego doręczenia nie może być dłuższy niż 3 dni od dnia pierwszego doręczenia.

W skład pakietu wyborczego przekazywanego wyborcy wchodzi:

- koperta zwrotna,
- karty do głosowania,
- koperta na karty do głosowania,
- oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu na karcie do głosowania,
- instrukcja głosowania korespondencyjnego i ewentualnie nakładki na kartę do głosowania. sporządzona w alfabecie Braille'a — jeżeli wyborca zażądał jej przesłania.

Na kartach do głosowania wyborca oddaje głos, w sposób określony w informacji znajdującej się w dolnej części karty do głosowania. Należy pamiętać, że znakami „x” są dwie linie przecinające się w obrębie kratki przeznaczonej na oddanie głosu.

Po oddaniu głosu należy karty do głosowania umieścić w kopercie oznaczonej „Koperta na karty do głosowania” i kopertę tę zakleić. **Niezaklejenie koperty na kartę do głosowania spowoduje, że karty do głosowania nie będą uwzględniane przy ustalaniu wyników głosowania.**

Do koperty zwrotnej należy także włożyć oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu. **Przed włożeniem oświadczenia do koperty zwrotnej należy wpisać na nim miejscowość i datę jego sporządzenia oraz własnoręcznie je podpisać. Niewłożenie oświadczenia do koperty zwrotnej lub niepodpisanie go spowoduje, że karty do głosowania nie będą uwzględniane przy ustalaniu wyników głosowania.**

Kopertę zwrotną należy zakleić i **nadać osobiście po okazaniu dokumentu tożsamości** w placówce Poczty Polskiej na adres obwodowej komisji do spraw referendum najpóźniej:

- do **22 października 2015 r.**, jeżeli placówka pocztowa znajduje się w gminie, w której wyborca jest ujęty w spisie wyborców,

- do **21 października 2015 r.** w dowolnej placówce Poczty Polskiej na terenie kraju.

Wyborca może przed dniem głosowania osobiście dostarczyć kopertę zwrotną do właściwego urzędu gminy (w godzinach pracy tego urzędu) lub w dniu głosowania **do czasu jego zakończenia**, osobiście dostarczyć kopertę zwrotną do obwodowej komisji wyborczej, której adres znajduje się na kopercie zwrotnej.

Głosować korespondencyjne nie mogą wyborcy, którzy udzielili pełnomocnictwa do głosowania oraz umieszczeni są w spisach wyborców w:

- obwodach głosowania utworzonych w zakładach opieki zdrowotnej,
- domach pomocy społecznej,
- zakładach karnych i aresztach śledczych,
- domach studenckich lub zespołach domów studenckich.

W przypadku gdy wyborca zgłosił zamiar głosowania korespondencyjnego, wyborcy temu zaświadczenia o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów nie wydaje się po wysłaniu do wyborcy pakietu wyborczego, chyba że zwrócił on pakiet wyborczy w stanie nienaruszonym.

Głosowanie przez pełnomocnika

Głosowanie przez pełnomocnika przeprowadzane jest wyłącznie w kraju.

Prawo do głosowania za pośrednictwem pełnomocnika mają wyborcy którzy:

- 1) najpóźniej w dniu głosowania ukończą 75 lat,
- 2) posiadający orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności
- 3) posiadający orzeczenie organu rentowego o całkowitej niezdolności do pracy albo o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji,
- 4) orzeczenie o zaliczeniu do I i II grupy inwalidów,
- 5) osoby o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny.

Nie mają prawa do głosowania przez pełnomocnika wyborcy przebywający w:

- zakładach opieki zdrowotnej,
- domach pomocy społecznej,
- zakładach karnych i aresztach śledczych oraz ich oddziałach zewnętrznych
- domach studenckich i ich zespołach,
- wyborcy głosujący korespondencyjnie.

Pełnomocnikiem może być osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa do głosowania lub posiadająca zaświadczenie o prawie do głosowania.

Pełnomocnikiem **nie może być** osoba wchodząca w skład komisji obwodowej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania, a także mąż zaufania oraz kandydat na posła i kandydat na senatora.

Pełnomocnictwo można przyjąć tylko od jednej osoby albo od dwóch osób,

jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny (ojciec, matka, dziadek, babka, itd.), zstępny (syn, córka, wnuk, wnuczka, itd.), małżonek, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika.

Pełnomocnictwa udziela się przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania.

W celu sporządzenia aktu pełnomocnictwa wyborca **składa wniosek** do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, w której jest wpisany do rejestru wyborców. Wniosek należy **złożyć do dnia 16 października 2015 r.**

Do wniosku należy dołączyć:

- pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem na przyjęcie pełnomocnictwa
- kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności, **jeżeli wyborca udzielający pełnomocnictwa w dniu głosowania nie będzie miał ukończonych 75 lat;**
- kopię zaświadczenia o prawie do głosowania wydanego osobie mającej być pełnomocnikiem, **jeżeli osoba ta nie jest ujęta w rejestrze wyborców w tej samej gminie co udzielający pełnomocnictwa.**

Akt pełnomocnictwa jest sporządzany w miejscu zamieszkania wyborcy lub w innym miejscu na obszarze gminy, jeżeli wyborca zwróci się o to we wniosku o jego sporządzenie.

Wyborca ma prawo cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa.

Cofnięcie pełnomocnictwa następuje przez złożenie stosowanego oświadczenia wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) gminy, w której sporządzono akt pełnomocnictwa, do dnia 23 października 2015 r., lub przez doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji wyborczej w dniu głosowania.

Wyborca, który udzielił pełnomocnictwa może głosować osobiście w lokalu wyborczym, jeżeli wcześniej nie oddał głosu pełnomocnik. Głosowanie osobiste przez wyborcę powoduje wygaśnięcie pełnomocnictwa.